ส่วนที่หนึ่ง กระบวนพิจารณาคดีอาญา · ประกันตัว

เงินประกันตัวได้คืนไหม และคืนเมื่อใด

เงินหรือหลักทรัพย์ที่วางประกันตัวได้คืนเมื่อความรับผิดตามสัญญาประกันหมดไป หน้านี้อธิบายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 116 ถึงมาตรา 119 ว่าหลักประกันคืนเมื่อใดและคืนแก่ผู้ใด ถอนประกันอย่างไร ผลของการผิดสัญญาประกัน การขอลดค่าปรับนายประกัน และระยะเวลาที่ศาลบังคับเอาจากผู้ประกันได้

ปรับปรุงล่าสุด 22 พฤศจิกายน 2569 · ผู้รับผิดชอบเนื้อหา เอกสยาม ชัยศร ที่ปรึกษากฎหมาย

> เนื้อหานี้เป็นข้อมูลกฎหมายทั่วไป ไม่ใช่ความเห็นทางกฎหมายเฉพาะกรณี การพิจารณาแต่ละเรื่องต้องอาศัยข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานของเรื่องนั้น ฉบับออนไลน์ที่ปรับปรุงล่าสุดอยู่ที่ https://eksiamcriminallaw.com/bail/refund/

สาระสำคัญ

- เงินสดหรือหลักทรัพย์ที่วางเป็นหลักประกันได้คืนเมื่อคดีถึงที่สุด หรือเมื่อความรับผิดตามสัญญาประกันหมดไปตามมาตรา 116 หรือโดยเหตุอื่น และคืนแก่ผู้ที่ควรรับไป[1]
- ผู้ประกันขอถอนสัญญาประกันหรือหลักประกันระหว่างคดีได้เมื่อมอบตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยคืนต่อเจ้าพนักงานหรือศาล[2]
- ผิดสัญญาประกันต่อศาล ศาลสั่งบังคับตามสัญญาประกันได้โดยไม่ต้องฟ้อง และอาจงดหรือลดค่าปรับโดยคำนึงถึงความพยายามติดตามตัวและความเสียหาย[3]
- เงินตามสัญญาประกันเป็นเบี้ยปรับที่ศาลลดได้เมื่อสูงเกินส่วน ส่วนฐานะการเงินของผู้ประกัน ศาลฎีกาไม่ถือเป็นเหตุลดค่าปรับ
- เงินสดหรือหลักทรัพย์ที่วางต่อศาลไม่ถูกเจ้าหนี้อื่นยึดหรืออายัดจนกว่าความรับผิดตามสัญญาประกันจะระงับ เว้นแต่ศาลสั่งปล่อยทรัพย์
- เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีหรือจะหลบหนี ผู้ทำสัญญาประกันหรือผู้เป็นหลักประกันที่พบเห็นการกระทำนั้นขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับ หรือจับเองได้เมื่อไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันท่วงที[4]

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

เงินประกันตัวได้คืนเมื่อใด และการถอนประกันระหว่างคดี

เงินประกันตัวได้คืน เงินสดหรือหลักทรัพย์ที่วางเป็นหลักประกันคืนเมื่อคดีถึงที่สุด หรือเมื่อความรับผิดตามสัญญาประกันหมดไปตามมาตรา 116 หรือโดยเหตุอื่น และคืนแก่ "ผู้ที่ควรรับไป" ตามมาตรา 118[5] ถ้าผู้ประกันผิดสัญญาและศาลสั่งปรับ ศาลบังคับเอาจากหลักประกันก่อนคืนส่วนที่เหลือ หน้านี้เป็นส่วนหนึ่งของหัวข้อประกันตัวผู้ต้องหา

> ตัวบท · ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๘
>
> เมื่อคดีถึงที่สุดหรือความรับผิดตามสัญญาประกันหมดไปตามมาตรา ๑๑๖ หรือโดยเหตุอื่น **ให้คืนหลักประกันแก่ผู้ที่ควรรับไป**

ตัวบทกำหนดเหตุคืนหลักประกันไว้สามกลุ่ม กลุ่มแรกคือคดีถึงที่สุด ไม่ว่าศาลพิพากษาลงโทษหรือยกฟ้อง กลุ่มที่สองคือความรับผิดตามสัญญาประกันหมดไปตามมาตรา 116 คือผู้ประกันมอบตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยคืน กลุ่มที่สามคือความรับผิดหมดไป "โดยเหตุอื่น" ซึ่งคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3478/2564 ด้านล่างเป็นตัวอย่าง คือจำเลยถึงแก่ความตายจนสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับ ความรับผิดตามสัญญาประกันจึงสิ้นสุด

> คำวินิจฉัยของศาล · คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3478/2564[6]
>
> จำเลยซึ่งวางสมุดบัญชีเงินฝากประจำเป็นหลักประกันของตนเองถึงแก่ความตายระหว่างรอฟังคำพิพากษาสิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับตามมาตรา 39 (1) สัญญาประกันสิ้นสุด ศาลต้องคืนหลักประกันแก่ผู้ที่ควรรับไปตามมาตรา 118 เมื่อผู้จัดการมรดกและผู้อ้างสิทธิตามพินัยกรรมต่างขอคืน ศาลชั้นต้นใช้ดุลพินิจรอฟังผลคดีมรดกก่อนได้ และคำร้องขอคืนหลักประกันเป็นกระบวนพิจารณาทางอาญา
>
> > “เมื่อจำเลยที่ 4 ถึงแก่ความตายอันเป็นเหตุให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (1) สัญญาประกันตัวจำเลยที่ 4 เป็นอันสิ้นสุดลง ศาลจึงชอบที่จะคืนหลักประกันให้แก่ผู้ที่ควรรับไป”

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3478/2564 แสดงว่า "ผู้ที่ควรรับไป" ตามมาตรา 118 ไม่จำเป็นต้องเป็นบุคคลที่ยื่นคำร้องคนแรก เมื่อผู้วางหลักประกันถึงแก่ความตายและมีผู้อ้างสิทธิหลายฝ่าย ศาลรอฟังผลคดีที่ชี้ขาดสิทธิในทรัพย์ก่อนได้ ครอบครัวที่นำทรัพย์ของบุคคลหลายคนมาวางเป็นหลักประกันจึงควรทำบันทึกไว้ว่าทรัพย์เป็นของผู้ใด และผู้ใดมีสิทธิรับคืน การเตรียมหลักประกันตั้งแต่วันยื่นคำร้องอธิบายไว้ในหน้าประกันตัวกี่บาท

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

ผู้ประกันที่ต้องการเลิกเป็นนายประกันระหว่างคดีทำได้ตามมาตรา 116 โดยมอบตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยคืนต่อเจ้าพนักงานหรือศาล[7] การถอนสัญญาประกันจึงมีผลให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยกลับเข้าสู่การควบคุม เว้นแต่จะมีผู้อื่นยื่นประกันแทน

> ตัวบท · ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๖
>
> การขอถอนสัญญาประกันหรือขอถอนหลักประกัน ย่อมทำได้**เมื่อผู้ทำสัญญามอบตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยคืนต่อเจ้าพนักงานหรือศาล**

ตัวบทผูกการถอนประกันไว้กับการมอบตัว ผู้ประกันที่ต้องการถอนประกันระหว่างคดีจึงต้องมอบตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยคืนต่อเจ้าพนักงานหรือศาล เมื่อมอบตัวแล้ว ความรับผิดตามสัญญาประกันหมดไปตามมาตรา 116 และเข้าเหตุคืนหลักประกันตามมาตรา 118 ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ยังต้องการได้รับการปล่อยชั่วคราวต้องยื่นคำร้องใหม่พร้อมผู้ประกันหรือหลักประกันชุดใหม่ ซึ่งเจ้าพนักงานหรือศาลพิจารณาตามมาตรา 108 อีกครั้ง

การถอนประกันต่างจากการผิดสัญญาประกัน ผู้ประกันที่เห็นว่าผู้ต้องหามีพฤติการณ์จะหลบหนีควรใช้ทางตามมาตรา 116 หรือมาตรา 117 ก่อนวันนัด เพราะเมื่อผู้ต้องหาไม่มาตามนัดแล้ว ผู้ประกันผิดสัญญาประกันและอยู่ภายใต้มาตรา 119 ซึ่งอธิบายในหัวข้อถัดไป

ผิดสัญญาประกัน: ศาลสั่งปรับและบังคับเอาจากหลักประกัน

ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มาตามนัด ผู้ประกันผิดสัญญาประกัน ถ้าผิดสัญญาประกันต่อศาล ศาลสั่งบังคับตามสัญญาประกันได้โดยไม่ต้องฟ้องตามมาตรา 119 และอาจงดหรือลดค่าปรับโดยคำนึงถึงความพยายามของผู้ประกันในการติดตามตัวและความเสียหายที่เกิดขึ้น[8] เงินที่ศาลสั่งให้ใช้จึงถูกหักจากหลักประกันก่อนคืนส่วนที่เหลือ

> ตัวบท · ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๙
>
> ในกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาล **ศาลมีอำนาจสั่งบังคับตามสัญญาประกันหรือตามที่ศาลเห็นสมควรโดยมิต้องฟ้อง** ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งงดการบังคับตามสัญญาประกันหรือลดจำนวนเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันก็ได้ **โดยคำนึงถึงความพยายามของผู้ประกันในการติดตามตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี** รวมทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นว่ามีมากน้อยเพียงใดประกอบด้วย และเมื่อศาลสั่งประการใดแล้วฝ่ายผู้ถูกบังคับตามสัญญาประกันหรือพนักงานอัยการมีอำนาจอุทธรณ์ได้ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

> เงินสดหรือหลักทรัพย์อื่นที่นำมาวางต่อศาลเพื่อเป็นหลักประกันตามมาตรา ๑๑๔ **ไม่อยู่ในข่ายที่จะถูกยึดหรืออายัดเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้อื่นจนกว่าความรับผิดตามสัญญาประกันจะระงับสิ้นไป** เว้นแต่ศาลเห็นว่าหนี้ของเจ้าหนี้นั้นมิได้เกิดจากการฉ้อฉลและมีคำสั่งให้ปล่อยทรัพย์ดังกล่าว
>
> ในกรณีที่จำเป็นต้องมีการบังคับคดีเพราะผิดสัญญาประกันตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจออกหมายบังคับคดีหรือคำสั่งอื่นใดเพื่อบังคับเอาแก่ทรัพย์สินของบุคคลซึ่งต้องรับผิดตามสัญญาประกันได้เสมือนว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา โดยให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งและพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับตามสัญญาประกัน และให้เจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี มีอำนาจหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ประกันและขายทอดตลาดตามที่ได้รับแจ้งจากศาล หรือพนักงานอัยการ และถ้าจะต้องขายทรัพย์สินที่วางเป็นหลักประกันไว้ต่อศาล เมื่อศาลส่งทรัพย์สินหรือหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินนั้นไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี ให้ถือว่าได้มีการยึดทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้ มิให้หน่วยงานของรัฐเรียกค่าฤชาธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายจากผู้ดำเนินการบังคับคดี
>
> การบังคับคดีตามมาตรานี้ ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม เว้นแต่ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะออกข้อบังคับกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ข้อบังคับนั้นเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้

อำนาจสั่งบังคับโดยไม่ต้องฟ้องตามมาตรา 119 วรรคหนึ่ง เป็นอำนาจในกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาล สำหรับสัญญาประกันในชั้นพนักงานสอบสวน คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 934/2522 ซึ่งยกไว้ในหัวข้อถัดไป เป็นคดีที่พนักงานสอบสวนซึ่งควบคุมตัวผู้ต้องหาเป็นโจทก์ฟ้องผู้ประกันให้ชำระค่าปรับตามสัญญาประกัน และศาลลดค่าปรับลงโดยอาศัยประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 383

มาตรา 119 วรรคหนึ่งยังให้ฝ่ายผู้ถูกบังคับตามสัญญาประกันหรือพนักงานอัยการอุทธรณ์คำสั่งได้ โดยคำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์เป็นที่สุด วรรคสองคุ้มครองเงินสดหรือหลักทรัพย์ที่วางต่อศาลไม่ให้ถูกเจ้าหนี้อื่นยึดหรืออายัดจนกว่าความรับผิดตามสัญญาประกันจะระงับ เว้นแต่ศาลเห็นว่าหนี้ของเจ้าหนี้นั้นมิได้เกิดจากการฉ้อฉลและสั่งให้ปล่อยทรัพย์ และวรรคสามให้ศาลออกหมายบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของบุคคลที่ต้องรับผิดตามสัญญาประกันได้เสมือนเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา โดยเจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี เป็นผู้ยึดหรืออายัดและขายทอดตลาด

ขอลดหรืองดค่าปรับนายประกัน

ศาลอาจงดหรือลดจำนวนเงินที่นายประกันผู้ผิดสัญญาต้องใช้ได้ มาตรา 119 วรรคหนึ่งมีถ้อยคำว่าศาล "อาจสั่งงดการบังคับตามสัญญาประกันหรือลดจำนวนเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันก็ได้ โดยคำนึงถึงความพยายามของผู้ประกันในการติดตามตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้น

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

ว่ามีมากน้อยเพียงใดประกอบด้วย" ผู้ประกันที่ติดตามตัวจำเลยมาส่งศาลได้จึงมีฐานขอลดหรืองดค่าปรับตามตัวบทโดยตรง

> คำวินิจฉัยของศาล · คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 934/2522[9]
>
> นายประกันผู้ต้องหาชั้นสอบสวนผิดสัญญาไม่ส่งตัวผู้ต้องหา พนักงานสอบสวนฟ้องเรียกเงินเต็มวงเงินตามสัญญาประกัน ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าเงินตามสัญญาประกันเป็นเบี้ยปรับ ถ้าสูงเกินส่วนศาลลดลงได้ตาม ป.พ.พ. มาตรา 383 และยืนตามศาลล่างที่ให้ชำระกึ่งหนึ่งของวงเงิน
>
> > “ค่าปรับตามสัญญาประกันผู้ต้องหาชั้นสอบสวนเป็นเบี้ยปรับถ้าสูงเกินส่วน ศาลลดลงได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา383”

> ตัวบท · ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘๓
>
> **ถ้าเบี้ยปรับที่ริบนั้นสูงเกินส่วน ศาลจะลดลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้** ในการที่จะวินิจฉัยว่าสมควรเพียงใดนั้น ท่านให้พิเคราะห์ถึงทางได้เสียของเจ้าหนี้ทุกอย่างอันชอบด้วยกฎหมาย ไม่ใช่แต่เพียงทางได้เสียในเชิงทรัพย์สิน **เมื่อได้ใช้เงินตามเบี้ยปรับแล้ว สิทธิเรียกร้องขอลดก็เป็นอันขาดไป**
>
> นอกจากกรณีที่กล่าวไว้ในมาตรา ๓๗๙ และมาตรา ๓๘๒ ท่านให้ใช้วิธีเดียวกันนี้บังคับ ในเมื่อบุคคลสัญญาว่าจะให้เบี้ยปรับเมื่อตนกระทำหรืองดเว้นกระทำการอันหนึ่งอันใดนั้นด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 934/2522 วางหลักว่าเงินตามสัญญาประกันเป็นเบี้ยปรับ ศาลลดได้เมื่อสูงเกินส่วนตาม ป.พ.พ. มาตรา 383[10] ถ้อยคำท้ายวรรคหนึ่งของมาตรา 383 มีผลต่อผู้ประกันมาก คือเมื่อได้ใช้เงินตามเบี้ยปรับแล้ว สิทธิเรียกร้องขอลดก็เป็นอันขาดไป สำนักงานจึงเห็นว่าผู้ประกันที่ต้องการขอลดค่าปรับควรยื่นคำร้องขอลดก่อนชำระ

> คำวินิจฉัยของศาล · คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1275/2532[11]
>
> นายประกันระบุที่อยู่ในคำร้องขอปล่อยชั่วคราวไม่ชัดเจน ศาลส่งหมายนัดไม่ได้จึงปิดประกาศหน้าศาล เมื่อนายประกันไม่นำตัวจำเลยไปฟังคำพิพากษา ถือว่าผิดสัญญาประกัน ศาลอุทธรณ์ลดค่าปรับให้กึ่งหนึ่งแล้ว ศาลฎีกาไม่ลดให้อีก โดยวินิจฉัยว่าการที่นายประกันมิได้เป็นนายประกันอาชีพและไม่มีความสามารถหาเงินมาชำระค่าปรับ ไม่เป็นเหตุให้ศาลลดค่าปรับ
>
> > “แม้นายประกันจะมิได้เป็นนายประกันอาชีพ และไม่มีความสามารถหาเงินมาชำระค่าปรับได้ก็มิใช่เป็นเหตุผลที่ศาลจะลดค่าปรับให้ เพราะเป็นเรื่องที่นายประกันได้รู้ถึงความผูกพันอยู่แล้วก่อนทำสัญญาประกัน”

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1275/2532 ไม่ลดค่าปรับด้วยเหตุฐานะทางการเงินของผู้ประกัน เพราะผู้ประกันรู้ถึงความผูกพันอยู่แล้วก่อนทำสัญญาประกัน คำพิพากษานี้เป็นคำพิพากษาก่อนการแก้ไขมาตรา 119 ซึ่งปัจจุบันบัญญัติปัจจัยความพยายามติดตามตัวและความเสียหายไว้ในตัวบท คำร้องขอลดค่าปรับในปัจจุบันจึงควรแสดงข้อเท็จจริงสองเรื่องที่มาตรา 119 วรรคหนึ่งระบุ คือการติดตามตัวที่ผู้ประกันทำจริงและความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงจากการไม่มาตามนัด

ศาลบังคับเอาจากนายประกันได้นานเท่าใด

คำพิพากษาศาลฎีกาสองฉบับตอบคำถามว่าศาลบังคับเอาจากผู้ประกันได้นานเท่าใด และให้ผลที่ต้องอ่านคู่กับข้อเท็จจริงของแต่ละคดี ฉบับแรกใช้กำหนดสิบปีของการบังคับคดีทางแพ่ง ฉบับที่สองถือว่าการบังคับตามสัญญาประกันเป็นกระบวนพิจารณาทางอาญาโดยแท้ เมื่อผู้ประกันยังไม่ส่งตัวจำเลย

คำวินิจฉัยของศาล · คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6506/2560[12]

ศาลสั่งปรับผู้ประกันฐานไม่นำตัวจำเลยมาส่งในชั้นฝากขัง ต่อมาลดค่าปรับลงแต่ผู้ประกันไม่ชำระ และไม่มีการบังคับคดีจนพ้นสิบปี ศาลฎีกาวินิจฉัยว่าความรับผิดตามสัญญาประกันเป็นความรับผิดทางแพ่ง ค่าปรับเป็นเบี้ยปรับตาม ป.พ.พ. มาตรา 379 การบังคับคดีจึงต้องทำภายในสิบปีตาม ป.วิ.พ. มาตรา 271 ประกอบ ป.วิ.อ. มาตรา 15

> “ความรับผิดตามสัญญาประกันเป็นความรับผิดทางแพ่ง และค่าปรับที่ศาลสั่งให้ผู้ประกันชำระกรณีผิดสัญญาประกันก็เข้าลักษณะเป็นเบี้ยปรับตาม ป.พ.พ. มาตรา 379”

คำวินิจฉัยของศาล · คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10072/2558[13]

การบังคับตามสัญญาประกันต่อศาลตามมาตรา 119 เป็นกระบวนพิจารณาทางอาญาโดยแท้ ตราบใดที่ผู้ประกันยังไม่ส่งตัวจำเลยต่อศาลถือว่ายังผิดสัญญาประกัน และถ้าผู้ประกันขวนขวายนำตัวมาส่งภายในอายุความทางอาญา ศาลอาจลดหรืองดค่าปรับได้ตามพฤติการณ์ ศาลจึงบังคับคดีแก่ผู้ประกันได้แม้เกินสิบปีนับแต่วันมีคำสั่งปรับ และไม่มีเหตุคืนหลักประกันตามมาตรา 118

> “การบังคับตามสัญญาประกันจึงเป็นเรื่องของกระบวนพิจารณาทางอาญาโดยแท้ การพิจารณาถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้ประกันจึงต้องพิจารณาจากบริบทของคดีอาญาเป็นสำคัญ”

สำนักงานเห็นว่าสองฉบับนี้ใช้กับข้อเท็จจริงที่ต่างกัน คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6506/2560 เป็นกรณีผู้ประกันนำตัวจำเลยมาส่งแล้ว ศาลลดค่าปรับแล้ว แต่ไม่มีการบังคับคดีจนพ้นสิบปี ศาลฎีกาถือว่าความรับผิดตามสัญญาประกันเป็นความรับผิดทางแพ่ง และค่าปรับเป็นเบี้ยปรับตาม ป.พ.พ. มาตรา 379[14] ส่วน

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10072/2558 เป็นกรณีผู้ประกันยังไม่ส่งตัวจำเลย ศาลฎีกาถือว่าการผิดสัญญายังคงอยู่ตราบที่ยังไม่ส่งตัว และผู้ประกันยังขวนขวายส่งตัวภายในอายุความทางอาญาเพื่อขอลดค่าปรับได้ ผู้ประกันจึงไม่ควรถือว่าเวลาที่ผ่านไปทำให้ความรับผิดหมดไปเอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6506/2560 อ้างประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 271 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 15 ส่วนถ้อยคำปัจจุบันของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่สำนักงานเปิดอ่าน บัญญัติกำหนดสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่งไว้ในมาตรา 274[15] ผู้อ่านคำพิพากษาฉบับนี้จึงควรเทียบเลขมาตรากับตัวบทฉบับปัจจุบันก่อนนำไปใช้

เมื่อผู้ต้องหาหลบหนี นายประกันทำอะไรได้

มาตรา 117 ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่พบการกระทำดังกล่าวมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หนีหรือจะหลบหนี และผู้ทำสัญญาประกันหรือผู้เป็นหลักประกันที่พบเห็นการกระทำนั้นอาจขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับ หรือจับเองได้เมื่อไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันท่วงที แล้วส่งไปยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุด[16]

> ตัวบท · ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๗
>
> เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีหรือจะหลบหนี ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่พบการกระทำดังกล่าวมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ แต่ในกรณีที่บุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันเป็นผู้พบเห็นการกระทำดังกล่าว อาจขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ ถ้าไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันท่วงที **ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เอง** แล้วส่งไปยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุด และให้เจ้าพนักงานนั้นรีบจัดส่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไปยังเจ้าพนักงานหรือศาล โดยคิดค่าพาหนะจากบุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันนั้น
>
> ในกรณีที่มีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดตามมาตรา ๑๐๘ วรรคสาม กับผู้ต้องหาหรือจำเลยใด ถ้าปรากฏว่าอุปกรณ์ดังกล่าวถูกทำลายหรือทำให้ใช้การไม่ได้ไม่ว่าโดยวิธีใด **ให้สันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหนีหรือจะหลบหนี**
>
> ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นบุคคลที่ศาลสั่งปล่อยชั่วคราว ศาลอาจมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานศาลดำเนินการแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น หรือถ้ามีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันท่วงที ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ และเมื่อจับได้แล้ว ให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว

วรรคสองสันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีหรือจะหลบหนีเมื่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ที่สั่งให้ใช้ตามมาตรา 108 วรรคสามถูกทำลายหรือทำให้ใช้การไม่ได้ ผู้ถูกปล่อยชั่วคราวที่ยอมรับอุปกรณ์จึงต้องดูแล

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

อุปกรณ์ให้ใช้งานได้ตลอดเวลา วรรคสามบัญญัติว่า ถ้าผู้หลบหนีเป็นบุคคลที่ศาลสั่งปล่อยชั่วคราว ศาลอาจมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานศาลดำเนินการแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้น

การใช้อำนาจตามมาตรา 117 เชื่อมกับการขอลดหรืองดค่าปรับตามมาตรา 119 วรรคหนึ่งโดยตรง เพราะตัวบทให้ศาลคำนึงถึงความพยายามของผู้ประกันในการติดตามตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี ผู้ประกันที่แจ้งเจ้าพนักงานและติดตามตัวจนได้ตัวมาส่งศาลจึงควรเก็บหลักฐานการติดตามไว้ประกอบคำร้อง ส่วนกรณีที่ศาลไม่อนุญาตให้ปล่อยชั่วคราวตั้งแต่ต้น อธิบายไว้ในหน้าศาลไม่ให้ประกันตัว ทำอย่างไรต่อ

กฎหมายเปรียบเทียบ: การคืนและการริบหลักประกันในเยอรมนีและสหรัฐอเมริกา

ระบบที่นำมาเปรียบเทียบในหัวข้อนี้ผูกการคืนหลักประกันไว้กับการที่ผู้ถูกกล่าวหามาศาล และให้ผู้วางหลักประกันมีทางพ้นความรับผิดด้วยการส่งตัว เช่นเดียวกับมาตรา 116 ถึงมาตรา 119 ของไทย

เยอรมนี Strafprozessordnung (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน เรียกย่อว่า StPO) § 123 (2) บัญญัติว่าหลักประกันที่ยังไม่ถูกริบจะได้คืน (wird frei) เมื่อหมายคุมขังถูกเพิกถอน หรือเมื่อมีการบังคับคุมขังหรือบังคับโทษจำคุกแล้ว และ § 123 (3) ให้ผู้วางหลักประกันแทนผู้ถูกกล่าวหาได้หลักประกันคืนเมื่อนำตัวผู้ถูกกล่าวหามาภายในเวลาที่ศาลกำหนด หรือแจ้งข้อเท็จจริงที่แสดงว่าผู้ถูกกล่าวหาเตรียมหลบหนีทันเวลาที่จะจับตัวได้ ส่วน § 124 (1) ให้หลักประกันที่ยังไม่คืนตกเป็นของรัฐ (verfällt der Staatskasse) เมื่อผู้ถูกกล่าวหาหลบเลี่ยงการสอบสวนหรือการเข้ารับโทษ และ § 124 (2) ให้ผู้ถูกกล่าวหาและผู้วางหลักประกันชี้แจงก่อนศาลวินิจฉัย[ต่างประเทศ ๑] หลักของ § 123 (3) ใกล้เคียงกับมาตรา 116 ของไทย ที่ให้ผู้ทำสัญญาประกันขอถอนสัญญาประกันหรือหลักประกันได้เมื่อมอบตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยคืนต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ส่วนการงดหรือลดความรับผิดเมื่อผิดสัญญาแล้วมาจากมาตรา 119 วรรคหนึ่งที่ให้ศาลสั่งงดการบังคับตามสัญญาประกันหรือลดจำนวนเงินได้โดยคำนึงถึงความพยายามของผู้ประกันในการติดตามตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี และตามมาตรา 117 ผู้ประกันที่พบเห็นผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีหรือจะหลบหนีอาจขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับ หรือจับเองได้เมื่อไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันท่วงที

สหรัฐอเมริกา ศาลสูงสุดสหรัฐอธิบายในคดี Stack v. Boyle ว่าการเรียกสัญญาประกันหรือการวางเงิน "subject to forfeiture" (ซึ่งอาจถูกริบ) ทำหน้าที่เป็นหลักประกันเพิ่มเติมว่าผู้ถูกกล่าวหาจะมาศาล[ต่างประเทศ ๒] คำอธิบายนี้ถือว่าการริบหลักประกันมีหน้าที่ประกันการมาศาล ซึ่งสอดคล้องกับมาตรา 119 วรรคหนึ่งของไทยที่ศาลอาจสั่งงดการบังคับหรือลดจำนวนเงินโดยคำนึงถึงความพยายามติดตามตัวและความเสียหายที่เกิดขึ้น

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

นิติเศรษฐศาสตร์: แรงจูงใจของผู้ประกัน

บทความ The Bail System: An Economic Approach (ระบบการปล่อยชั่วคราว: แนวทางเศรษฐศาสตร์) ของ William M. Landes (1973) ศึกษาระบบการปล่อยชั่วคราวด้วยแนวทางเศรษฐศาสตร์ [ต่างประเทศ ๓] สำนักงานเห็นว่า ในแง่แรงจูงใจ หลักประกันที่อาจถูกริบเป็นจำนวนเงินที่ผู้ประกันต้องเสียเมื่อผู้ต้องหาไม่มาศาล จึงเป็นแรงจูงใจให้ผู้ประกันดูแลให้ผู้ต้องหามาตามนัด

สำนักงานเห็นว่าตัวบทไทยออกแบบแรงจูงใจนี้ไว้สามชั้น ชั้นแรก มาตรา 116 ให้ผู้ประกันออกจากความรับผิดได้ด้วยการมอบตัวผู้ต้องหาก่อนเกิดความเสียหาย ชั้นที่สอง มาตรา 117 เปิดทางให้ผู้ประกันที่พบเห็นผู้ต้องหาหนีหรือจะหลบหนีขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับ หรือจับเองได้เมื่อไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันท่วงที ชั้นที่สาม มาตรา 119 วรรคหนึ่งผูกการลดค่าปรับไว้กับความพยายามติดตามตัว บทบัญญัติทั้งสามชั้นเปิดทางให้ผู้ประกันที่ช่วยนำตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยกลับมาศาลพ้นความรับผิด หรือขอให้ศาลงดหรือลดความรับผิดได้ ส่วนมาตรา 119 วรรคสองที่กันหลักประกันจากเจ้าหนี้อื่น ช่วยให้หลักประกันที่วางต่อศาลคงทำหน้าที่ประกันการมาศาลจนกว่าความรับผิดตามสัญญาประกันจะระงับ เว้นแต่ศาลสั่งปล่อยทรัพย์

คำถามที่พบบ่อยเรื่องการคืนเงินประกันตัว

คำตอบในหัวข้อนี้เป็นหลักทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 116 ถึงมาตรา 119 ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 379 และมาตรา 383 และคำพิพากษาที่อ้างไว้ในหน้านี้ ผลของแต่ละคดีขึ้นกับข้อเท็จจริงและดุลพินิจของศาล

เงินประกันตัวได้คืนไหม

ได้คืน เมื่อคดีถึงที่สุดหรือความรับผิดตามสัญญาประกันหมดไปตามมาตรา 116 หรือโดยเหตุอื่น มาตรา 118 ให้คืนหลักประกันแก่ผู้ที่ควรรับไป ถ้าผู้ประกันผิดสัญญาและศาลสั่งปรับ ศาลบังคับเอาจากหลักประกันก่อน ส่วนที่เหลือคืนแก่ผู้ที่ควรรับไป

เงินประกันตัวได้คืนเมื่อใด

เมื่อคดีถึงที่สุด ไม่ว่าศาลพิพากษาลงโทษหรือยกฟ้อง หรือเมื่อผู้ประกันมอบตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยคืนตามมาตรา 116 หรือเมื่อความรับผิดตามสัญญาประกันหมดไปโดยเหตุอื่น เช่น จำเลยถึงแก่ความตายตามคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3478/2564

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

นายประกันผิดสัญญา ต้องจ่ายเต็มจำนวนหรือไม่

ไม่เสมอไป ในกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาล ศาลอาจสั่งงดการบังคับหรือลดจำนวนเงินได้ตามมาตรา 119 โดยคำนึงถึงความพยายามติดตามตัวและความเสียหาย และคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 934/2522 ถือว่าเงินตามสัญญาประกันเป็นเบี้ยปรับที่ศาลลดได้เมื่อสูงเกินส่วน ส่วนฐานะการเงินของผู้ประกัน คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1275/2532 ไม่ถือเป็นเหตุลดค่าปรับ

ขอถอนประกันระหว่างคดีได้หรือไม่

ได้ มาตรา 116 ให้ขอถอนสัญญาประกันหรือหลักประกันได้เมื่อผู้ทำสัญญามอบตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยคืนต่อเจ้าพนักงานหรือศาล ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะกลับเข้าสู่การควบคุม เว้นแต่มีผู้อื่นยื่นประกันแทน

เจ้าหนี้ของผู้วางหลักประกันยึดเงินประกันตัวได้หรือไม่

เงินสดหรือหลักทรัพย์ที่วางต่อศาลไม่อยู่ในข่ายที่จะถูกยึดหรืออายัดเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้อื่นจนกว่าความรับผิดตามสัญญาประกันจะระงับสิ้นไป ตามมาตรา 119 วรรคสอง เว้นแต่ศาลเห็นว่าหนี้นั้นมิได้เกิดจากการฉ้อฉลและสั่งให้ปล่อยทรัพย์

ผู้วางหลักประกันเสียชีวิต ใครรับเงินประกันคืน

มาตรา 118 ให้คืนแก่ผู้ที่ควรรับไป คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3478/2564 ถือว่าเมื่อมีผู้อ้างสิทธิหลายฝ่าย เช่น ผู้จัดการมรดกและผู้อ้างสิทธิตามพินัยกรรม ศาลชั้นต้นใช้ดุลพินิจรอฟังผลคดีที่ชี้ขาดสิทธิในทรัพย์ก่อนได้

แหล่งอ้างอิงกฎหมายต่างประเทศและนิติเศรษฐศาสตร์

ตัวบทและคำพิพากษาต่างประเทศในหน้านี้สำนักงานเปิดอ่านจากเว็บไซต์ทางการหรือสำเนาคำพิพากษาฉบับเต็ม และตรวจข้อมูลบรรณานุกรมของงานวิชาการกับ Crossref (ฐานข้อมูลทะเบียนเลขดีโอไอของงานวิชาการ) เมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569 ข้อความภาษาไทยในหน้านี้เป็นการสรุปความของสำนักงานจากต้นฉบับภาษาต่างประเทศ

1. Strafprozessordnung (ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเยอรมัน, StPO) § 123 Aufhebung der Vollzugsaussetzung dienender Maßnahmen (การเพิกถอนมาตรการที่ใช้ประกอบการงดบังคับตามหมายคุมขัง) — ที่มา: https://www.gesetze-im-internet.de/stpo/_123.html และ § 124 Verfall der geleisteten Sicherheit (การริบหลักประกันที่วางไว้) — ที่มา: https://www.gesetze-im-internet.de/stpo/_124.html · gesetze-im-internet.de ของ Bundesministerium der Justiz (กระทรวงยุติธรรมแห่งสหพันธ์) ถ้อยคำภาษาเยอรมัน เปิดอ่านเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569
2. Stack v. Boyle, 342 U.S. 1 (1951) — สำเนาคำพิพากษาที่ Legal Information Institute (สถาบันข้อมูลกฎหมาย) ของ Cornell Law School (คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยคอร์เนล) ที่ law.cornell.edu เปิดอ่านเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

3. William M. Landes, The Bail System: An Economic Approach (ระบบการปล่อยชั่วคราว: แนวทางเศรษฐศาสตร์), 2(1) The Journal of Legal Studies (วารสารนิติศึกษา) 79–105 (1973), doi:10.1086/467492 — ตรวจบรรณานุกรมกับ Crossref

ข้อมูลอ้างอิงของหน้านี้

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 116, 117, 118, 119
ใช้บังคับแล้ว ถ้อยคำตามฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติมที่ฐานข้อมูลแสดง ณ วันที่ตรวจ · ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 379, 383
ยกเฉพาะมาตรา ๓๗๙ และมาตรา ๓๘๓ ว่าด้วยเบี้ยปรับ ฉบับปรับปรุงล่าสุดที่ระบบแสดงใช้บังคับตั้งแต่ 25 มีนาคม 2568 · ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 274
ยกเฉพาะมาตรา ๒๗๔ ว่าด้วยกำหนดเวลาบังคับคดี ใช้บังคับแล้ว ถ้อยคำตามฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติมที่ฐานข้อมูลแสดง ณ วันที่ตรวจ · ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

คำพิพากษาศาลฎีกา 3478/2564 · 934/2522 · 1275/2532 · 6506/2560 · 10072/2558
เปิดอ่านบนระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา เมื่อ 19 และ 20 ตุลาคม 2569

ถ้อยคำตัวบทฉบับเต็มและลิงก์แหล่งที่มาอยู่ในเชิงอรรถท้ายหน้า · ปรับปรุงหน้าเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

ข้อจำกัด: หน้านี้เป็นข้อมูลกฎหมายทั่วไป ผลของแต่ละคดีขึ้นกับข้อเท็จจริง พยานหลักฐาน และดุลพินิจของศาล ไม่ใช่ความเห็นทางกฎหมายสำหรับคดีใดคดีหนึ่ง และไม่ใช่คำรับรองผลของคดี

ตัวบท ถ้อยคำกฎหมายคัดคำต่อคำ **คำวินิจฉัยของศาล** สาระของคำพิพากษาศาลฎีกา **ความเห็นของสำนักงาน** การวิเคราะห์ของผู้เขียน

เชิงอรรถและแหล่งที่มา

1. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๘ บัญญัติว่า “เมื่อคดีถึงที่สุดหรือความรับผิดตามสัญญาประกันหมดไปตามมาตรา ๑๑๖ หรือโดยเหตุอื่น ให้คืนหลักประกันแก่ผู้ที่ควรรับไป”
   ที่มา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

2. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๖ บัญญัติว่า “การขอถอนสัญญาประกันหรือขอถอนหลักประกัน ย่อมทำได้เมื่อผู้ทำสัญญามอบตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยคืนต่อเจ้าพนักงานหรือศาล”
   ที่มา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

3. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๙ บัญญัติว่า “ในกรณีผิดสัญญาประกันต่อศาล ศาลมีอำนาจสั่งบังคับตามสัญญาประกันหรือตามที่ศาลเห็นสมควรโดยมิต้องฟ้อง ทั้งนี้ ศาลอาจสั่งงดการบังคับตามสัญญาประกันหรือลดจำนวนเงินที่ต้องใช้ตามสัญญาประกันก็ได้ โดยคำนึงถึงความพยายามของผู้ประกันในการติดตามตัวผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี รวมทั้งความเสียหายที่เกิดขึ้นว่ามีมากน้อยเพียงใดประกอบด้วย และเมื่อศาลสั่งประการใดแล้วฝ่ายผู้ถูกบังคับตามสัญญาประกันหรือพนักงานอัยการมีอำนาจอุทธรณ์ได้ คำวินิจฉัยของศาลอุทธรณ์ให้เป็นที่สุด เงินสดหรือหลักทรัพย์อื่นที่นำมาวางต่อศาลเพื่อเป็นหลักประกัน

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

ตามมาตรา ๑๑๔ ไม่อยู่ในข่ายที่จะถูกยึดหรืออายัดเพื่อชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้อื่นจนกว่าความรับผิดตามสัญญาประกันจะระงับสิ้นไป เว้นแต่ศาลเห็นว่าหนี้ของเจ้าหนี้นั้นมิได้เกิดจากการฉ้อฉลและมีคำสั่งให้ปล่อยทรัพย์ดังกล่าว ในกรณีที่จำเป็นต้องมีการบังคับคดีเพราะผิดสัญญาประกันตามวรรคหนึ่ง ให้ศาลมีอำนาจออกหมายบังคับคดีหรือคำสั่งอื่นใดเพื่อบังคับเอาแก่ทรัพย์สินของบุคคลซึ่งต้องรับผิดตามสัญญาประกันได้เสมือนว่าเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษา โดยให้เจ้าพนักงานศาลที่ได้รับแต่งตั้งและพนักงานอัยการเป็นผู้มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับตามสัญญาประกัน และให้เจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดี มีอำนาจหน้าที่ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของผู้ประกันและขายทอดตลาดตามที่ได้รับแจ้งจากศาล หรือพนักงานอัยการ และถ้าจะต้องขายทรัพย์สินที่วางเป็นหลักประกันไว้ต่อศาล เมื่อศาลส่งทรัพย์สินหรือหนังสือสำคัญสำหรับทรัพย์สินนั้นไปยังเจ้าพนักงานบังคับคดี กรมบังคับคดีให้ถือว่าได้มีการยึดทรัพย์สินดังกล่าวแล้ว ทั้งนี้ มิให้หน่วยงานของรัฐเรียกค่าฤชาธรรมเนียมหรือค่าใช้จ่ายจากผู้ดำเนินการบังคับคดี การบังคับคดีตามมาตรานี้ ให้ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งโดยอนุโลม เว้นแต่ประธานศาลฎีกาโดยความเห็นชอบของที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาจะออกข้อบังคับกำหนดไว้เป็นอย่างอื่น ข้อบังคับนั้นเมื่อประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้วให้ใช้บังคับได้”

ที่มา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

4. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๗ บัญญัติว่า “เมื่อผู้ต้องหาหรือจำเลยหนีหรือจะหลบหนี ให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่พบการกระทำดังกล่าวมีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นได้ แต่ในกรณีที่บุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันเป็นผู้พบเห็นการกระทำดังกล่าว อาจขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุดจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ ถ้าไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันท่วงที ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้เอง แล้วส่งไปยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจที่ใกล้ที่สุด และให้เจ้าพนักงานนั้นรีบจัดส่งผู้ต้องหาหรือจำเลยไปยังเจ้าพนักงานหรือศาล โดยคิดค่าพาหนะจากบุคคลซึ่งทำสัญญาประกันหรือเป็นหลักประกันนั้น ในกรณีที่มีคำสั่งให้ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นใดตามมาตรา ๑๐๘ วรรคสาม กับผู้ต้องหาหรือจำเลยใด ถ้าปรากฏว่าอุปกรณ์ดังกล่าวถูกทำลายหรือทำให้ใช้การไม่ได้ไม่ว่าโดยวิธีใด ให้สันนิษฐานว่าผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหนีหรือจะหลบหนี ถ้าผู้ต้องหาหรือจำเลยตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเป็นบุคคลที่ศาลสั่งปล่อยชั่วคราว ศาลอาจมีคำสั่งตั้งเจ้าพนักงานศาลดำเนินการแจ้งให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยนั้นหรือถ้ามีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากเจ้าพนักงานได้ทันท่วงที ก็ให้มีอำนาจจับผู้ต้องหาหรือจำเลยได้ และเมื่อจับได้แล้ว ให้นำผู้ถูกจับไปยังศาลโดยเร็ว”

ที่มา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

5. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๘ อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 1

6. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3478/2564 (ป.พ.พ. มาตรา 1719 · ป.วิ.อ. มาตรา 39 (1), 116, 118). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “เมื่อจำเลยที่ 4 ถึงแก่ความตายอันเป็นเหตุให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับไปตาม ป.วิ.อ. มาตรา 39 (1) สัญญาประกันตัวจำเลยที่ 4 เป็นอันสิ้นสุดลง ศาลจึงชอบที่จะคืนหลักประกันให้แก่ผู้ที่ควรรับไป”

ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 19 และ 20 ตุลาคม 2569 · ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อและส่วนต้นของฉบับเต็มที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง

7. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๖ อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 2

8. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๙ อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 3

9. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 934/2522 (ป.พ.พ. มาตรา 383). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “ค่าปรับตามสัญญาประกันผู้ต้องหาชั้นสอบสวนเป็นเบี้ยปรับถ้าสูงเกินส่วน ศาลลดลงได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา383”

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 19 และ 20 ตุลาคม 2569 · ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อและส่วนต้นของฉบับเต็มที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง · เป็นสัญญาประกันต่อพนักงานสอบสวน ซึ่งต้องฟ้องเป็นคดี ต่างจากสัญญาประกันต่อศาลที่ศาลบังคับได้โดยไม่ต้องฟ้องตามมาตรา 119

10. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๘๓ บัญญัติว่า “ถ้าเบี้ยปรับที่ริบนั้นสูงเกินส่วน ศาลจะลดลงเป็นจำนวนพอสมควรก็ได้ ในการที่จะวินิจฉัยว่าสมควรเพียงใดนั้น ท่านให้พิเคราะห์ถึงทางได้เสียของเจ้าหนี้ทุกอย่างอันชอบด้วยกฎหมาย ไม่ใช่แต่เพียงทางได้เสียในเชิงทรัพย์สิน เมื่อได้ใช้เงินตามเบี้ยปรับแล้ว สิทธิเรียกร้องขอลดก็เป็นอันขาดไป นอกจากกรณีที่กล่าวไว้ในมาตรา ๓๗๙ และมาตรา ๓๘๒ ท่านให้ใช้วิธีเดียวกันนี้บังคับ ในเมื่อบุคคลสัญญาว่าจะให้เบี้ยปรับเมื่อตนกระทำหรืองดเว้นกระทำการอันหนึ่งอันใดนั้นด้วย”

ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

11. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1275/2532 (ป.วิ.พ. มาตรา 79). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “แม้นายประกันจะมิได้เป็นนายประกันอาชีพ และไม่มีความสามารถหาเงินมาชำระค่าปรับได้ก็มิใช่เป็นเหตุผลที่ศาลจะลดค่าปรับให้ เพราะเป็นเรื่องที่นายประกันได้รู้ถึงความผูกพันอยู่แล้วก่อนทำสัญญาประกัน”

ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 19 และ 20 ตุลาคม 2569 · ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อและส่วนต้นของฉบับเต็มที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง · เป็นคำพิพากษาก่อนการแก้ไขมาตรา 119 ซึ่งปัจจุบันบัญญัติปัจจัยความพยายามติดตามตัวและความเสียหายไว้ในตัวบท

12. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6506/2560 (ป.วิ.อ. มาตรา 15, 119 · ป.วิ.พ. มาตรา 271 · ป.พ.พ. มาตรา 379). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “ความรับผิดตามสัญญาประกันเป็นความรับผิดทางแพ่ง และค่าปรับที่ศาลสั่งให้ผู้ประกันชำระกรณีผิดสัญญาประกันก็เข้าลักษณะเป็นเบี้ยปรับตาม ป.พ.พ. มาตรา 379”

ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 19 และ 20 ตุลาคม 2569 · ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อและส่วนต้นของฉบับเต็มที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง · ในคดีนี้ผู้ประกันนำตัวจำเลยมาส่งแล้วและศาลลดค่าปรับแล้ว ต่างจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10072/2558

13. คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 10072/2558 (ป.วิ.อ. มาตรา 116, 118, 119). ข้อความในคำพิพากษาฉบับย่อ: “การบังคับตามสัญญาประกันจึงเป็นเรื่องของกระบวนพิจารณาทางอาญาโดยแท้ การพิจารณาถึงสิทธิและหน้าที่ของผู้ประกันจึงต้องพิจารณาจากบริบทของคดีอาญาเป็นสำคัญ”

ที่มา ระบบสืบค้นคำพิพากษา คำสั่งคำร้องและคำวินิจฉัยศาลฎีกา (ค้นด้วยเลขคำพิพากษา) เปิดอ่านเมื่อ 19 และ 20 ตุลาคม 2569 · ข้อจำกัด: อ่านจากฉบับย่อและส่วนต้นของฉบับเต็มที่ระบบแสดง ผลของคดีผูกกับข้อเท็จจริงเฉพาะเรื่อง · ผลต่างจากคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6506/2560 ซึ่งใช้กำหนดสิบปีตาม ป.วิ.พ. มาตรา 271 ข้อเท็จจริงของสองคดีต่างกันในเรื่องการนำตัวจำเลยมาส่งและการลดค่าปรับ

14. ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๓๗๙ บัญญัติว่า “ถ้าลูกหนี้สัญญาแก่เจ้าหนี้ว่าจะใช้เงินจำนวนหนึ่งเป็นเบี้ยปรับเมื่อตนไม่ชำระหนี้ก็ดี หรือไม่ชำระหนี้ให้ถูกต้องสมควรก็ดี เมื่อลูกหนี้ผิดนัด ก็ให้ริบเบี้ยปรับ ถ้าการชำระหนี้อันจะพึงทำนั้นได้แก่งดเว้นการอันใดอันหนึ่ง หากทำการอันนั้นฝ่าฝืนมูลหนี้เมื่อใด ก็ให้ริบเบี้ยปรับเมื่อนั้น”

ที่มา ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

15. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา ๒๗๔ บัญญัติว่า “ถ้าคู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายแพ้คดีหรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ชำระหนี้ (ลูกหนี้ตามคำพิพากษา) มิได้ปฏิบัติตามคำบังคับที่ออกตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลทั้งหมดหรือบางส่วน คู่ความหรือบุคคลซึ่งเป็นฝ่ายชนะคดีหรือบุคคลที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งให้ได้รับชำระหนี้ (เจ้าหนี้ตาม

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat

คำพิพากษา) ชอบที่จะร้องขอให้มีการบังคับคดีโดยวิธียึดทรัพย์สิน อายัดสิทธิเรียกร้อง หรือบังคับคดีโดยวิธีอื่นตามบทบัญญัติแห่งภาคนี้ภายในสิบปีนับแต่วันที่มีคำพิพากษาหรือคำสั่ง และถ้าเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาได้ร้องขอให้เจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องใดไว้ หรือได้ดำเนินการบังคับคดีโดยวิธีอื่นไว้บางส่วนแล้วภายในระยะเวลาดังกล่าว ก็ให้ดำเนินการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินหรือสิทธิเรียกร้อง หรือบังคับคดีโดยวิธีอื่นนั้นต่อไปจนแล้วเสร็จได้ ถ้าคำพิพากษาหรือคำสั่งกำหนดให้ชำระหนี้เป็นงวด เป็นรายเดือน หรือเป็นรายปี หรือกำหนดให้ชำระหนี้อย่างใดในอนาคต ให้นับระยะเวลาสิบปีตามวรรคหนึ่งตั้งแต่วันที่หนี้ตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นอาจบังคับให้ชำระได้ ถ้าสิทธิเรียกร้องตามคำพิพากษาหรือคำสั่งเป็นการให้ชำระเงิน ส่งคืนหรือส่งมอบทรัพย์เฉพาะสิ่ง บุคคลซึ่งได้รับโอนหรือรับช่วงสิทธิตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นมีอำนาจบังคับคดีตามความในหมวด ๒ การบังคับคดีในกรณีที่เป็นหนี้เงิน หรือหมวด ๓ การบังคับคดีในกรณีที่ให้ส่งคืนหรือส่งมอบทรัพย์เฉพาะสิ่ง แล้วแต่กรณี โดยการร้องขอต่อศาลเพื่อเข้าสวมสิทธิเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาต่อไป”

ที่มา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ฉบับรวมแก้ไขเพิ่มเติม · ฐานข้อมูลกฎหมาย สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (searchlaw.ocs.go.th) ฉบับปรับปรุงล่าสุด. ตรวจถ้อยคำเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2569

16. ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๑๗ อ้างแล้วในเชิงอรรถที่ 4

บริษัท เอกสยาม แอนด์ พาร์ทเนอร์ส จำกัด
เลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร 0105569142001
300/90 พรีเมียมเพลส ถนนนวมินทร์ แขวงนวมินทร์
เขตบึงกุ่ม กรุงเทพมหานคร 10240 โทรศัพท์ 081 654 5922
contact@eksiamlegal.com | eksiamlegal.com

LINE WhatsApp WeChat